

matičnome Hrvatskome narodnome kazalištu u Zagrebu te u kazalištima i na festivalima diljem Hrvatske, valja pribrojiti i njegove koreografije baletnih dijelova opernih predstava poput *Samsona i Dalile* koja mu je svojedobno priskrbila i etiketu „pionira erotske koreografije“, zatim oblikovanje scenskoga pokreta i plesnih koreografija u dramskim predstavama nakon što se veća pozornost započela pridavati ne samo glumačkome govoru nego i glumačkome tijelu i scenskome pokretu, a naposljetku i pionirske iskorake u medij televizijskoga baleta.

Ukratko, monografijom o radu Miljenka Vikića hrvatska je kazališna literatura bogatija za još jedno vrijedno izdanje koje ne samo što višestruko osvjetljava profesionalni opus doista iznimne umjetničke osobnosti kao što je Miljenko Vikić, već i povijest nacionalne plesne i kazališne umjetnosti te nacionalne kulture. Budući da je knjiga posve očito dio jasno promišljene i zacrtane strategije popunjavanja dosadašnjih kazališno historiografskih lakuna, za poželjeti je da se na tragu dosadašnjih ostvarenja ciljevi koje je pred sebe postavila udruga Hilarion što uspješnije nastave realizirati i u budućnosti.

Mario Kovač

VJEČNO ZAIGRANI PINKLECI

Igor Tretinjak

Fenomen Pinklec – Od rituala do igre
Centar za kulturu Čakovec, 2017.

Međimurska županija je, u odnosu na ostatak Hrvatske, oduvijek nekako na rubnom položaju. Osim što se nalazi na krajnjem sjeveru, jezično je toliko specifična da se gotovo uvijek baš međimurski idiom hrvatskog jezika, uz poneku otočku inačicu, navodi kao najteži za razumjeti u ostatku države. Osim toga, sustav vrijednosti koji njeguju ljudi tog kraja se često ističe kao idealan: marljivi ljudi koji ne pričaju puno, a gospodarski su u samom vrhu države. Možda će zazučati kao klišej no Pinkleci na mentalnoj mapi kazališne Hrvatske zauzimaju dosta sličnu poziciju: vrlo produktivna kazališna skupina koja se bavi rubnim kazalištem te ima neobičnu i ponekad teško razumljivu repertoarnu politiku, a rezultatima rada su u samom vrhu toga čime se bave.

Knjiga Igora Tretinjaka *Fenomen Pinklec – Od rituala do igre* kronološki precizno i iscrpno prati put Pinkleca od samih početaka, obilježenih studentskim, eksperimentalnim kazališnim istraživanjem, sve do današnjih, profesionalnih dana kada Pin-

kleci rade ponajbolje domaće predstave za djecu i mlade. Tretinjak dijele rad Pinkleca u tri faze, gotovo po dekadama. U prvoj nas podsjeća kako je Romano Bogdan u predpinklečovskim danima pokušavao izazvati na reakciju pomalo uspavani Čakovec sredinom osamdesetih godina te kako 1987. sa skupinom istomišljenika odlučuje nastaviti svoj kazališni put pod duhovitim nazivom Pinkleci. U toj prvoj fazi knjiga nas podsjeća na "zlatno doba" amaterizma bivše države u kojem su Pinkleci, oslanjajući se dobrim dijelom svojom etikom i estetikom na Antonina Artauda, žarili i palili po amaterskim i studentskim festivalima gradeći si imidž beskompromisnih kazališnih istraživača. Teatar okrutnosti kakvim se bave uskoro se, na žalost, s kazališnih dasaka preslikava u stvarni život tijekom ratnih devedesetih te su Pinkleci prisiljeni pronaći nove načine djelovanja. Druga faza njihovog rada, po autoru knjige, započinje 1993./94. kada Pinkleci, zajedno s tri srodne kulturne kazališne družine (Dr. Inat iz Pule, Daskom iz Siska te dubrovačkim Lerom) pokreću PUF kao utopično kvalitetnog kazališnog rada podjednako odmaknutog od neambicioznosti amatera i političkog sluganstva većine tadašnjih *mainstream* kazališta. U tim "nezavisnim" godinama, Pinkleci bivaju zamiječeni od strane kritičara i teatrološke struke te dodato šire i svoju publiku prvenstveno redovnim gostovanjima na Eurokazu i srodnim festivalima. Početak trenutno aktualne treće faze Pinkleca Tretinjak precizno smješta u prosinac 2006. godine kada Pinkleci ad-

ministrativno počinju biti javna kazališna skupina kao posebna ustrojstvena jedinica pri Centru za kulturu Čakovec. Iako su i do tada njegovali kazališni rad za djecu i mlade, od tog trenutka Pinkleci naglasak svog rada usmjeruju isključivo na taj često podcjenjivani i zanemarivani aspekt kazališnog djelovanja.

Iscrpno prateći predstavu po predstavi kroz svih trideset godina djelovanja družine, autor u knjizi predstavlja i bogatu fotografsku građu, a zahvaljujući kronološkom redosljed pisanja omogućuje čitatelju da prati razvoj grupe kroz razvoj estetike, repertoarne izbore te neminovnu izmjenu članstva. Tijekom tog vremena Romano Bogdan ostaje jedina konstanta rada Pinkleca premda u jednom trenutku vrlo razumno zaključuje kako je došao trenutak da svoje glumce, koje do tada gotovo očinski vodi kroz kazališna istraživanja, preda u ruke i drugim, vanjskim redateljima te im tako omogućiti uvid u različite umjetničke estetike i svjetonazore. Takav hrabar i riskantan potez povremeno dovodi i do nekih slabijih predstava, što Tretinjak bez dlake na jeziku ističe, no dugoročno gledano osvježuje rad Pinkleca i daje im novi kreativni zamah. Pogotovo se to vidi ako usporedimo njihov današnji rad s radom ranije navedenih srodnih skupina od kojih su neke, uvijek pod istom redateljskom palicom, upale u kolotečinu te naizgled stalno rade "jednu te istu predstavu". Upravo ta kritičarska hrabrost kojom Igor Tretinjak secira rad Pinkleca odvaja ovu knjigu od prigodničkih, jubilarnih monografija koje

uglavnom u prvi plan guraju samo uspjehe, a zatvaraju oči pred neuspjesima subjek(a)ta o kojima pišu. Umjetnici često, za razliku od znastvenika, zaboravljaju kako je u prirodi svakog eksperimenta da propadne i da se ne treba bojati neuspješnih pokušaja. Svaki kazališni praktičar zna kako ponekad upravo "svetom pogreškom" na nekoj probi ili samoj predstavi znamo doći do otkrića nekog presudnog detalja u određenoj predstavi. Knjiga Igora Tretinjaka tako beskompromisno prati pokušaje, padove i uzlete Pinkleca te pred čitatelja donosi istinitu priču koja se čita s užitkom. Na samom kraju knjige nalaze se i dodaci u vidu detaljnih popisa svih predstava i nagrada koje su Pinkleci osvojili te dosta hladno napisanog faktografskog životopisa Romana Bogdana čiji rad sigurno zahtijeva podrobniji opis od ovoga koji nalikuje molbi za posao. Podnaslovljena *30 prvih godina Kazališne družine Pinklec*, knjiga optimistično predviđa nastavak kvalitetnog rada skupine što im od srca i mi želimo.